

euPASnewsletter

Chorvátsko sa stalo 28. členským štátom EÚ

Brusel, júl 2013

Dňa 1. júla 2013 sa Chorvátsko po desaťročnom úsilí stalo 28. členom EÚ. Podľa Európskej komisie počas uplynulých desiatich rokov uskutočnilo všetky potrebné reformy na dosiahnutie súladu s právnymi predpismi a normami EÚ. V marci 2013 Európska komisia vo svojej poslednej monitorovacej správe potvrdila, že sa dosiahol pokrok v oblasti demokracie, právneho štátu, ľudských práv a ochrany menšín. Európska komisia zároveň konštatovala, že chorvátske súdnictvo je nezávislejšie, spravodlivejšie a profesionálnejšie. Chorvátsko splnilo aj podmienky a požiadavky vyplývajúce z prístupových rokovaní vo všetkých 35 negociačných kapitolách.

Chorvátsko oficiálne požiadalo o členstvo v EÚ v Aténach vo februári 2003 a štatút kandidátskej krajiny dostalo v júni 2004. Prístupové rokovania sa začali v októbri 2005 a boli podmienené neraz neľahkou spoluprácou s Medzinárodným vojnovým tribunálom pre bývalú Juhosláviu, pre ktorú bolo odročené aj spustenie prístupových rokovaní. Rokovania boli poznačené aj dlhotrvajúcim hraničným a bankovým sporom so Slovinskom. V decembri 2011 Chorvátsko podpísalo prístupovú zmluvu a v januári 2012 úspešne absolvovalo referendum o vstupe do EÚ – 66,27 % zúčastnených voličov hlasovalo za vstup.

Rozporuplné reakcie pre krízu

Na oslavy vstupu Chorvátska do EÚ prišli v prvý júlový víkend do Záhrebu lídri z celej EÚ vrátane slovenského premiéra Roberta Fica. Nie všetci však vstup tejto 4,4-miliónovej krajiny do EÚ vnímajú nadšene, pričom poukazujú najmä na nepriaznivú ekonomickú situáciu Chorvátska i samej EÚ. V porovnaní s ostatnými krajinami Chorvátsko nemôže byť považované za chudobnú krajinu ako Bulharsko či Rumunsko, pretože jeho HDP na jedného obyvateľa je 63 % priemeru EÚ, čo je viac ako u siedmich terajších členoch EÚ. Nie je však také bohaté ako Švajčiarsko či Nórsko, takže si nemôže dovoliť zostať mimo EÚ.

Kľúčovými problémami Chorvátska sú vysoká nezamestnanosť, najmä medzi mladými, a nízke mzdy. V súčasnosti chorvátska ekonomika prechádza ťažkou krízou. Prepadá sa už štvrtý rok po sebe, nezamestnanosť sa pohybuje okolo 20 % a rozpočtový deficit krajiny má budúci rok vystúpiť na 5,6 % HDP, čo je vysoko nad Bruselom požadovaným stropom 3 % HDP. Európska komisia Záhrebu vyčíta aj zlú právnu ochranu investorov a korupcie.

Slovensko spolu s ďalšími jedenástimi krajinami od 1. júla tohto roka Chorvátsku otvorilo pracovný trh. Desať krajín (Francúzsko, Nemecko, Holandsko, Cyprus, Rakúsko, Veľká Británia, Slovinsko, Belgicko, Španielsko a Luxembursko) svoj trh pred Chorvátskom uzavrelo, pričom obmedzenia by mali trvať minimálne do 30. júna 2015. Ostatné členské štáty sa zatiaľ nerozhodli.

euPASnewsletter

Chorvátsko vstupom do EÚ opustí Stredoeurópske združenie voľného obchodu (CEFTA), ktoré mu umožňovalo voľne obchodovať s viacerými krajinami západného Balkánu. Súčasťou schengenského priestoru by sa Chorvátsko, po splnení všetkých kritérií, malo stať do roku 2015. Členom eurozóny by sa malo stať hneď, ako jeho hospodárstvo splní požadované kritériá týkajúce sa inflácie, verejných financií, stability menového kurzu a úrokových sadzieb.

Vstupu sa obávajú aj niektorí Chorváti, ktorí sa najviac boja, že tvrdá konkurencia v EÚ zruinuje niektoré sektory národného hospodárstva a priláka prisťahovalcov, ktorí hľadajú prácu. Pochybnosti súvisiace so vstupom do EÚ však vrcholní predstavitelia Chorvátska odmietajú a naopak argumentujú, že Chorvátsko je lepšie pripravené na vstup ako niektoré staré členské krajiny.

Nový eurokomisár

V súvislosti s rozšírením EÚ pribudol nový chorvátsky eurokomisár Neven Mimica, ktorý bude zodpovedný za spotrebiteľskú agendu. Neven Mimica je ekonóm, bývalý diplomat a aktívny politik. Na post komisára prišiel z postu podpredsedu vlády pre zahraničné veci a európsku integráciu. Bol aj podpredsedom parlamentu a predsedom parlamentného výboru pre európsku integráciu. Je členom Sociálno-demokratickej strany. Eurokomisára najprv potvrdil Výbor pre ochranu spotrebiteľa a Výbor zodpovedný za bezpečnosť potravín. Vypočutie pred týmito výbormi dezignovaný komisár absolvoval začiatkom júna. Od Nevena Mimicu sa bude vyžadovať najmä dohľad nad správnu transpozíciu európskej legislatívy na ochranu spotrebiteľa do národných pravidiel v členských štátoch. Prioritou je aj nový európsky nástroj na riešenie spotrebiteľských sporov on-line, pre ktorý treba zabezpečiť financovanie. Neven Mimica nie je expert na oblasť, ktorú v Európskej komisii dostal pod správu. Ako politik, ktorý mal na starosti prístupové rokovania Chorvátska, je však všeobecne považovaný za človeka schopného viesť náročné negociácie.

Zmeny v europarlamente

Pod vplyvom vstupu Chorvátska do EÚ sa od 1. júla 2013 musí upraviť aj prerozdelenie kresiel v Európskom parlamente. V apríli sa totiž chorvátski voliči vybrali k volebným urnám, aby si zvolili 12 poslancov. Koalícia vedená Tomislavom Karamarkovom a jeho Demokratickou úniou (HDZ), ktorá je hlavnou opozičnou stranou, získala najväčší počet hlasov (32,86 %) a obsadila šesť poslaneckých kresiel. Koalícia vedená premiérom Zoranom Milanovicom a jeho Sociálnodemokratickou stranou (SDP) získala 32,07 % hlasov a obsadila päť poslaneckých kresiel. Jedno miesto sa ušlo strane Chorvátskych labouristov, ktorí získali 5,77 % hlasov. Účasť bola extrémne nízka, len 20,79 %. Chorvátski poslanci, ktorí boli zvolení v apríli, budú pracovať len jeden rok do riadneho termínu volieb do Európskeho parlamentu (22. až 25. máj 2014).

euPASnewsletter

Zmenu si vyžaduje aj Lisabonská zmluva, ktorá stanovuje maximálny počet europoslancov na 751. Po voľbách v roku 2014 tak dvanásť členských štátov EÚ (Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Grécko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Portugalsko, Rakúsko a Rumunsko) príde o jeden poslanecký mandát. Ďalšie tri kreslá uvoľní Nemecko, ktoré má aktuálne 99 poslancov, teda o tri mandáty viac, ako je maximálny počet kresiel na členský štát stanovený Lisabonskou zmluvou (96). Podľa odborníkov má toto riešenie predísť nespravodlivému prerozdeleniu kresiel, ktoré by znamenalo veľké straty pre stredne veľké a malé členské štáty a vysoký nárast mandátov pre veľké štáty.

Dobré správy pre turistov

Vstup Chorvátska do EÚ neprináša nijaké veľké zmeny pre občanov z iných členských štátov. Pre turistov (vrátane slovenských) je pozitívnou správou, že by mali byť uvoľnení od colnej kontroly na štátnych hraniciach a cesta k Jadranu by sa mala o niečo zrýchliť. Nijako nebude obmedzený ani dovoz potravín pre vlastnú spotrebu. Keďže Chorvátsko však zatiaľ nie je súčasťou Schengenu, naďalej bude potrebné mať pri sebe občiansky preukaz alebo pas.

Hospodárske príležitosti

Hoci je Chorvátsko malá krajina, jeho prístupenie prináša výhody celej Európe. Členstvom v EÚ sa napríklad posilní spolupráca v oblasti výskumu, uľahčí sa mobilita a vzniknú možnosti výmenných pobytov pre študentov. Pre priemysel a podnikateľov to znamená nové podnikateľské príležitosti. Chorvátsko sa snaží prilákať zahraničné investície a zlepšiť podnikateľské prostredie v krajine. V marci Európska investičná banka schválila pôžičku vo výške 120 miliónov eur na rozšírenie letiska v Záhrebe, ktoré je dôležitou spojnicou so zvyškom Európy. Chorvátsko pritom disponuje celým radom konkurenčných výhod ako geografická poloha, ešte vždy nevyčerpaný potenciál v oblasti cestovného ruchu, dobre vybudovaná sieť cestných komunikácií a rastové ambície energetického sektora.

Vzájomná pomoc

Prístupenie Chorvátska je pozitívnym krokom smerom k integrácii krajín Západného Balkánu do EÚ. Chorvátsko prostredníctvom tohto úspechu vysiela silné posolstvo svojim susedom, ktorí by sa ním mali inšpirovať pri dosahovaní pokroku. Európsky parlament v najnovšom uznesení vyzval Chorvátsko, aby sa podelilo o cenné skúsenosti s prístupením do EÚ so susednými krajinami a aby aktívne prispievalo k stabilizácii regiónu. Vstup do EÚ je účinným katalyzátorom pre opätovnú stimuláciu rastového potenciálu Chorvátska. Po problematickom hospodárskom raste v posledných rokoch nie je nijakým prekvapením, že skoré členstvo Chorvátska v EÚ sprekvádza optimistické očakávanie.

euPASnewsletter

Na druhej strane Pristúpenie Chorvátska posilní Európu v čase, keď je postavená pred celosvetové úlohy. Hospodárska kríza zdôraznila vzájomnú závislosť ekonomík jednotlivých štátov a význam cezhraničnej solidarity. Rozširovanie je pre jestvujúce členské štáty prínosné nielen preto, že z EÚ vytvára väčšieho hráča na celosvetovom poli, ale aj preto, že znižuje riziko nestability na hraniciach EÚ. Je to obojstranne výhodný postup.